

Libris.RO

Respect pentru oarecare

ÅSNE SEIERSTAD

Unul dintre noi

Povestea lui Anders Breivik și a masacrului din Norvegia

Traducere din limba norvegiană și note
de Simina Răchițeanu

EDITURA
ART

CUPRINS

PARTEA ÎNTÂI

O nouă viață (1979)	13
Spirale de lumină	25
O țară în schimbare	29
Copilul din Silkestră	34
A făcut pipi pe scări	46
Al-Anfal	55
Copiii noștri	60
Visurile tinereții	65
Către Damasc	91
Solicitând protecție	99
Un loc pe listă	106
Diplome false de cea mai bună calitate!	135
Alege-ți o lume	151
Trei tovarăși	162
Scrieri	186
Cartea	202
Cum pot să am viața ta?	210
Să nu vă împrieteniți cu nimeni până când nu ați ajuns la destinație!	220
Patrioți și tirani	231
Mai mult decât un simplu costum	252

Discursul președintelui	258
Otravă	265
Jurnalul chimistului	278
Tot ce ne-am putea dori	301
Febra verii	309
Te iubesc	316
Vineri	323
Când totul s-a terminat	404
Copilul tău are semne distinctive?	440
Dar niciodată naivitate	461

PARTEA A DOUA

Narcis pe scenă	479
Monologul	509
Inima procesului	519
Dorința de a trăi	529
Seminar de psihanaliză	539
Verdictul	554

PARTEA A TREIA

Muntele	557
Raiul țesătorilor	564
Sentința	574
Epilog	590
Bibliografie	602

A luat-o la fugă.

Pe deal în sus, traversând zona acoperită cu mușchi. Cizmele de cauciuc s-au scufundat în pământul umed. Podeaua pădurii a tresăltat sub picioarele ei.

Văzuse totul.

Îl văzuse trăgând și pe băiat prăbușindu-se.

„Nu vom muri azi, fetelor“, le spusese ea celor două prietene care o însoțeau. „Nu vom muri azi.“

Dar s-au auzit mai multe împușcături. O rafală rapidă; pauză. Apoi o nouă serie.

Ajunsese pe Poteca Iubirii. În jurul ei, oamenii alergau, încercând să găsească ascunzători.

În spatele ei, un gard de fier ruginit se întindea de-a lungul potecii. De cealaltă parte a gardului, stânci ascuțite plonjau în Tyrifjord. Rădăcinile unor lăcrămioare se cățarau pe versant, de parcă ar fi răsărit direct din stâncă. Înfloriseră, iar vârful petalelor era încărcat cu apa de ploaie ce se prelingea pe marginea stâncoasă.

Văzută de sus, insula părea verde. Coroanele pinilor înalți se întrepătrundeau. Crengile subțiri ale pădurii de foioase se întindeau în sus către cer.

De la nivelul solului, pădurea părea rară.

Dar, pe alocuri, vegetația era atât de înaltă încât putea să acopere un om. O parte a versantului era căptușită cu roci netezite, asemenea unor scuturi sub care te puteai strecura.

Libris
Respect pentru drepturile de autor

Împuşcăturile se auzeau mai clar.

Cine trăgea? Câți erau?

S-a furișat de-a lungul Potecii Iubirii. Încolo și încoace. Era multă lume. Deja era prea târziu să mai fugă.

„Să ne culcăm la pământ și să facem pe morții“, a spus un băiat. „Culcați-vă în niște poziții ciudate, să creadă că suntem morți!“

S-a întins pe jos, cu un obraz lipit de pământ. Un băiat s-a întins lângă ea, înconjurându-i talia cu brațul.

Erau unsprezece.

Cu toții au urmat indicația băiatului.

Poate ar fi fugit dacă le-ar fi spus să fugă. Dar le-a spus să se culce la pământ. Stăteau apropiați, unul lângă celălalt. Cu fața către pădure și către trunchiurile întunecate ale copacilor, cu picioarele atingând gardul. Câțiva zăceau înghesuiți; doi băieți se așezaseră unul peste celălalt. Două prietene se țineau de mână.

„Va fi bine“, a spus unul dintre cei unsprezece. Nu mai ploua torențial, doar picura și stropii de ploaie li se prelingeau pe gât și pe obrajii transpirați.

Inspirau cât mai puțin aer posibil, încercând să respire fără niciun sunet.

Un tufiș de zmeură se ridica până pe stâncă. Trandafirii sălbatici, roz pal, aproape albi, se cățarau pe gard.

Apoi au auzit pași apropiindu-se.

El călca liniștit peste ierburi. Cizmele i se afundau adânc în pământ, pășind peste toporași, trifoi și ghizdei. Câteva crengi putrezite au pocnit sub greutatea pașilor lui.

Pielea îi era palidă și umedă, ochii albaștri. Stratul subțire de păr era dat peste cap, acoperind un început de chelie. De la cofeină, efedrină și aspirină, sângele îi pulsa puternic în vene.

Până acum, omorâse douăzeci și doi de oameni pe insulă.

După primul foc, totul devenise ușor. Acea primă împușcătură îl costase. Fusesse aproape imposibilă. Dar acum umbla netulburat cu pistolul în mână.

S-a oprit pe ridicătura care trebuia să îi ascundă pe cei unsprezece. I-a privit cu calm și a întrebat: „Unde dracu' s-a dus ăsta?”

Vocea îi era puternică și clară.

Niciun răspuns, nicio mișcare.

Brațul băiatului o apăsa cu putere. Ea purta un impermeabil roșu și cizme de cauciuc, el pantaloni scurți în carouri și tricou. Pielea ei era bronzată, el era palid.

Stând la înălțime, a început de la dreapta.

Prima împușcătură a străpuns capul băiatului de la margine.

Apoi a țintit către ceafa ei. Părul ei ondulat și castaniu era umed și lucea în ploaie. Glonțul i-a trecut direct prin craniu, până la creier. A tras din nou. De data aceasta, mai aproape de cap. Și glonțul acela a trecut prin creier, apoi pe gât în jos, înspre torace și s-a oprit în inimă. Sângele a țâșnit. S-a scurs de-a lungul trupului tânăr, a picurat pe potecă în jos, a înmuiat acele de pin și s-a adunat în micile adâncituri din pământ.

Câteva secunde mai târziu, a fost împușcat băiatul al cărui braț o ținea strâns. Glonțul i-a străpuns ceafa și s-a scindat la impactul cu pielea, țesuturile, oasele. Fragmentele s-au înfipt în cerebel și au zdrobit trunchiul cerebral.

Inima s-a oprit.

Din cap s-a prelins puțin sânge.

Sângele s-a diluat în apa de ploaie și a intrat în pământ.

Un telefon mobil a sunat dintr-un buzunar. Un altul a clipocit la primirea unui mesaj.

O fată a șoptit un „nu...”, cu voce scăzută, abia perceptibilă, atunci când a fost împușcată în cap. Acel „nuuuu” prelung al ei s-a auzit din ce în ce mai slab, până s-a stins.

Împușcăturile veneau la câteva secunde.

Armele lui aveau țintă cu laser. Pistolul trimitea o rază verde, mitraliera una roșie. Gloanțele loveau acolo unde indica laserul.

O față de la capătul șirului i-a zărit cizmele negre, pline de noroi. În spatele călcâiului, la nivelul solului, ieșeau țepi de metal. Pe pantaloni, strălucea o bandă reflectorizantă în carouri.

Ea o ținea de mână pe cea mai bună prietenă. Erau așezate față în față.

Un glonț a țâșnit, străpungând craniul și lobul frontal al capului prietenei sale. Un fior i-a străbătut copul și brațul. Apoi mâna i-a devenit moale.

Șaptesprezece ani nu sunt o viață prea lungă, s-a gândit cea încă în viață.

Apoi încă o împușcătură. Glonțul i-a rănit urechea și s-a înfipt în scalp. Sângele s-a scurs pe față în jos, acoperind mâinile pe care i se odihnea capul.

Băiatul de alături a șoptit : „Mor.“

„Ajutor, mor, ajutați-mă“, a implorat.

Suflul i-a devenit tot mai slab, până când nu s-a mai auzit niciun sunet.

De undeva din mijlocul grămezii s-a auzit un scâncet. Niște gemete slabe și un murmur. Apoi abia o șoaptă. În cele din urmă, s-a făcut liniște completă.

Pe potecă fuseseră unsprezece inimi care băteau. Acum mai bătea doar una.

Puțin mai departe, un buștean înclinat acoperea o gaură din gard. Mai mulți tineri se furișaseră prin mica deschizătură, coborând pe panta abruptă.

„Fetele primele“, a spus un băiat care încerca să îi ajute pe oameni la coborât.

Când împușcăturile s-au auzit dinspre potecă, și el făcuse saltul. Sărise de pe Poteca Iubirii, peste nisipul umed, stânci și pietriș.

Pe o margine stâncoasă stătea o fată cu părul ondulat. L-a văzut sărind și l-a strigat pe nume.

El a șovăit când piciorul i-a atins pământul, s-a oprit și a privit în jur.

„Așază-te lângă mine!“, i-a zis ea.

Câțiva tineri stăteau înșiruiți de-a lungul marginii de stâncă. S-au înghesuit ca să-i facă loc. El s-a așezat alături de ea.

Se cunoscuseră în seara precedentă. El era din nord, ea din vest.

El o ridicase pe scenă în timpul concertului. Făcuseră o plimbare pe Poteca Iubirii și se odihniseră pe promontoriu. Noaptea de iulie fusese întunecată. Ea îi împrumutase puloverul. La ultimul urcuș, în drum spre corturi, el o rugase să-l ducă în spate, atât de obosit era. Ea a râs. Dar l-a cărat. Doar ca să îi fie aproape.

Ucigașul a lovit cu piciorul în trupurile celor unsprezece de pe potecă, să verifice dacă erau morți. Totul durase doar două minute.

Terminase aici, așa că și-a văzut de drum pe Poteca Iubirii.

Sub haina de la uniformă, un medalion atârna de un lanț de argint: o cruce roșie pe email alb. Crucea era înconjurată de decorațiuni de argint, o cască de cavalier și un craniu. Medalionul i se tot lovea de adâncitura gâtului în timp ce mergea cu pași egali, scrutând împrejurimile. De-o parte era pădurea rară; de cealaltă, după gard, stânca abruptă.

S-a oprit în dreptul bușteanului. A privit dincolo de el, spre coborâșul abrupt al stâncii.

Un picior ieșea de după marginea unei stânci. Într-un tufiș a văzut ceva colorat.

Băiatul și fata de la margine și-au încleștat mâinile. Când au auzit pașii greoi oprindu-se, ea și-a închis ochii.

Bărbatul în uniformă a ridicat mitraliera și a țintit
către picior.

A apăsat pe trăgaci.

Băiatul a scos un strigăt și mâna i-a alunecat din
mâna fetei. Fața ei a fost împrôscată cu nisip și pietriș.

Ea a deschis ochii.

El s-a prăbușit. Căzuse sau sărise – ea nu știa. Corpul
i-a fost aruncat și mai departe când o nouă împușcătură
l-a nimerit în spate. A zburat pur și simplu.

Apoi a aterizat pe marginea apei și a rămas nemișcat
peste o piatră. Glonțul îi trecuse prin jachetă, prin pulo-
verul pe care i-l împrumutase ei ieri, prin plămân, prin
cutia toracică, înainte de a sfâșia carotida.

Bărbatul de pe potecă jubila.

„Astăzi veți muri cu toții, marxiștilor!“

A ridicat iar arma.

O NOUĂ VLAȘĂ (1979)

PARTEA ÎNTÂI

Hjalmar Gullberg, *Doșar Glas*, 1995

Era una din nopțile aceleia de iarnă, împaci și friguroasă, când toată strălucirea în Osia. Șezălele, pe care oamenii aproape îl uitaseră, făceau zăpada să schimbească. Școlarii pasionați priveau lung prin ferestrele birourilor, înspre dealul alb, panta de zăcă și cerul albastru.

Frigurosii blestemasu oșii nimbu de două prozace grade, iar dacă ceva îi obliga să se aventureze afară, tremurau stranie în hainele călduroase de piele și cizmele ștăpănite. Copiii erau totfoloși în mai multe straturi de lână, pe sub salicetelor înțelitate. Chiuituri și țipete se auzeau de pe derdelăpurile și schinților care căsăteau peste tot, după ce tot mai multe femei începuseră să încreze cu norma întreagă.

Gărzile ce împrejmuiau spitalei erau dublate de grămezi înalte de zăcă, ce fuseseră măturate de pe drumuri și de pe trotuara. Din cauza frigului, zăcă

Vrei să fii iubii, dacă e înșeyte zeta, vrei să fii admirat, dacă nu, fenui, dacă nu, vrei să depresi? Vrei să tevoști în oameni un sentiment oarecare. Sufletul se infuzează în fața vidului, vrei o legătură, cu orice preț? *Doșar Glas*, Editura Humanitas, traducere Libris Danox Sammelsoni

O NOUĂ VIAȚĂ (1979)

„Man vill bli älskad, i brist därpå beundrad, i brist därpå fruktad, i brist därpå avskydd och föraktad. Man vill ingiva människorna någon slags känsla, själen ryser för tomrummet och vill kontakt till vad pris som helst.“¹

Hjalmar Söderberg, *Doktor Glas*, 1905

Era una din nopțile acelea de iarnă, limpezi și friguroase, când totul strălucea în Oslo. Soarele, pe care oamenii aproape îl uitaseră, făcea zăpada să sclipească. Schiorii pasionați priveau lung prin ferestrele birourilor, înspre dealul alb, panta de schi și cerul albastru.

Friguroșii blestemau cele minus douăsprezece grade, iar dacă ceva îi obliga să se aventureze afară, tremurau strașnic în hainele călduroase de piele și cizmele căptușite. Copiii erau înfolfiți în mai multe straturi de lână, pe sub salopetele matlasate. Chiuituri și țipete se auzeau de pe derdelușurile grădinițelor care răsăriseră peste tot, după ce tot mai multe femei începuseră să lucreze cu normă întreagă.

Gardurile ce împrejmuiau spitalul erau dublate de grămezi înalte de zăpadă, ce fuseseră măturate de pe drumuri și de pe trotuare. Din cauza frigului, zăpada

¹ „Vrei să fii iubit, dacă-ți lipsește asta, vrei să fii admirat, dacă nu, temut, dacă nu, urât, disprețuit. Vrei să trezești în oameni un sentiment oarecare. Sufletul se înfioară în fața vidului, vrea o legătură, cu orice preț.“ (*Doktor Glas*, Editura Humanitas, traducere Liliana Donose Samuelsson)

scârțâia sub picioarele celor ce traversau incinta spitalului aflat în partea de nord a orașului.

Era o zi de marți, treisprezece, din a doua lună a anului.

Mașinile soseau până în fața intrării principale, se opreau și așteptau, în timp ce ușile se deschideau și viitoarele mame se strecurau afară, sprijinite de bărbații pe cale să devină tați. Cu toții absorbiți, fiecare de propriul eveniment important: o viață nouă ce avea să se nască.

Odată cu sosirea anilor șaptezeci, tații au avut voie să asiste la naștere. Odinioară fuseseră izgoniți pe coridor, doar ascultând strigătele din salonul de naștere; acum puteau să ia parte la eveniment, să vadă capul ființei care își croia drum afară, sângele care curgea. Puteau vedea copilul din clipa în care scotea primul țipăt. Unora, moașele le înmânau o foarfecă, așa încât să poată tăia ei înșiși cordonul ombilical care îl lega pe copil de mamă.

Egalitatea de gen și noua politică familială fuseseră cuvinte cheie de-a lungul acestui deceniu. Copiii și casa nu mai erau doar grija femeii. Tații trebuiau să participe la creșterea copiilor încă de la naștere, să îi plimbe cu căruciorul, să pregătească mâncare de bebeluș, să se joace.

Într-un salon, o femeie avea dureri mari. Contractiile erau violente, dar copilul nu voia să iasă. Trecuseră deja nouă zile de la termen.

„Ține-mă de mână!“ a gemut ea către bărbatul ce stătea la capătul patului. El i-a prins palma, strângând-o puternic. Era prima dată când asista la o naștere. Mai avea trei copii dintr-o căsătorie anterioară, însă la vremea aceea așteptase pe hol și abia după venirea lor pe lume îi putuse vedea, înfășați frumos, de două ori într-o păturică albastră și o dată într-una roșie.

Femeia găfâia greoi. Bărbatul se ținea tare.

Se cunoscuseră doar cu vreun an în urmă, în spălătoria din subsolul unui bloc din cartierul Frogner. Ea închiriasse o garsonieră minusculă la parter, în timp ce

el deținea un apartament mare un etaj mai sus. El era diplomat în Ministerul Afacerilor Externe, proaspăt divorțat, aflat în permisie acasă, după două detașări la Londra și Teheran. Ea, asistentă medicală, mamă singură a unei fetițe de patru ani. El avea patruzeci și trei de ani, era slab și cu părul rar, ea era cu unsprezece ani mai tânără, subțire, blondă, frumoasă.

La scurt timp după ce au făcut cunoștință în spălătorie, ea a rămas însărcinată. S-au căsătorit la Ambasadă Norvegiei din Bonn, unde el urma să participe la o conferință. El a rămas în oraș o săptămână, ea doar vreo două zile, timp în care o prietenă i-a îngrijit fiica rămasă acasă, în Oslo.

Inițial s-a bucurat pentru sarcină, dar după o lună sau două a fost copleșită de îndoială și n-a mai vrut să păstreze copilul. Viața i se părea nesigură și înspăimântătoare. La fiecare vizită a celor trei copii din căsnicia anterioară, el părea rece și distant. I se părea o nebunie să mai facă încă un copil cu o persoană căreia nu părea să-i pese de copii.

În luna când rămăsese însărcinată, legea avortului la cerere tocmai fusese aprobată în Parlament, cu o diferență de un singur vot. Urma să intre în vigoare anul următor. Legea le dădea femeilor dreptul fără restricții la avort până în a douăsprezecea săptămână de sarcină, fără a consulta o comisie medicală. După douăsprezece săptămâni, avortul se putea face doar în baza unor motive întemeiate. Fiindcă ea ezitase atât de mult timp, devenise oricum prea târziu să mai scape de făt. Începuse să crească înăuntrul ei.

La scurt timp a început să sufere de grețuri și să încerce dezgustul față de mica viață ce căpăta noi simțuri și puteri, săptămână după săptămână, hrănindu-se și crescând în ea. Inima îi bătea puternic și regulat, capul, creierul și sistemul nervos – toate se dezvoltau în ritm normal. Nu era nicio urmă de anomalie, niciun picior